

Nr 81.

Av herr **Petrén**, om anslag till bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden.

Jämlikt den 2 december 1921 av Kungl. Maj:t utfärdad kungörelse (Svensk Författningssamling nr 687 år 1921) kan statsbidrag på ansöknings beviljas landsting, en eller flera kommuner eller kommunalförbund för uppförande eller inköp av byggnad eller för till- eller ombyggnad av sökanden tillhörig byggnad i ändamål att anskaffa bostad åt provinsialläkare i distrikt, där läkarstationen icke är förlagd till stad och där lämplig läkarbostad icke kan erhållas på annat sätt. Vad statsbidragets storlek beträffar, bestämdes detta ursprungligen till högst en tredjedel av de beräknade byggnadskostnaderna eller köpesumman, däri inräknad utgift för nödiga uthus, men ej för tomt, dock med viss begränsning. Som maximum fastställdes nämligen i denna kungörelse ett belopp av 30,000 kronor, som emellertid sedermera tvenne gånger genom ändringar i kungörelsen minskats till lägre belopp, nämligen först till 20,000 kronor (Svensk Författningssamling nr 154 år 1924) och sedan till 18,000 kronor (Svensk Författningssamling nr 152, år 1927).

För ifrågavarande ändamål beviljades av 1921 års riksdag på extra stat för år 1922 ett reservationsanslag av 150,000 kronor, och ha sedermera för ändamålet beviljats sammanlagt 970,000 kronor, därav 125,000 kronor såsom extra reservationsanslag för budgetåret 1929/1930. Efter 1929 års riksdag har emellertid intet anslag beviljats för detta ändamål. Till såväl slutet av budgetåret 1929/1930 som slutet av budgetåret 1930/1931 beräknades så stora reservationer å detta anslag skola finnas, att medicinalstyrelsen ej fann det vara erforderligt att begära framställning om ytterligare anslag för ändamålet till vare sig 1930 eller 1931 års riksdag. Den 1 december 1929 fanns sålunda en odisponerad återstod av 259,010 kronor 39 öre och den 1 december 1930 av 200,989 kronor 63 öre. Vid slutet av budgetåret 1931/1932 återstod däremot härav ej mer än 1,305 kronor 68 öre odisponerade, medan vid samma tid förelägo fyra av medicinalstyrelsen tillstyrkta ansökningar om statsbidrag å ytterligare 55,340 kronor, vadan ett belopp å cirka 54,000 kronor således skulle vara erforderligt redan vid början av budgetåret 1932/1933. I skrivelse den 31 augusti 1932 hemställde medicinalstyrelsen — som beräknade att bidrag komme att erfordras, förutom till nämnda fyra provinsialläkarbostäder, till tre sådana bostäder för vardera av budgetåren 1932/1933 och 1933/1934 — om anslag för ändamålet å 144,000 kronor för budgetåret 1933/1934. I samband härmed föreslog medicinalstyrelsen sådan ändring i ovannämnda kungörelse, att det bidrag, som högst finge utgå till varje provinsialläkar-

bostad, nedsattes från 18,000 kronor till 15,000 kronor. I femte huvudtiteln av statsverkspropositionen till 1933 års riksdag anförde vederbörande departementschef i ärendet (sid. 112) följande:

»De förhållanden, vilka föranlett anvisande av anslag till bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare, torde hava under senare år i åtskilliga avseenden förändrats. Sålunda synas svårigheterna att anskaffa lämpliga bostäder åt nämnda läkare numera i allmänhet vara mindre än förr. Med nuvarande tillgång på läkare är det vidare knappast att befara, att något provinsialläkardistrikt skulle komma att bliva obesatt på grund av bristen på tillfredsställande läkarbostad. Under sådana omständigheter kan det ifrågasättas, om överhuvud statsmakterna i fortsättningen böra anvisa medel för bidrag av förevarande slag. Medicinalstyrelsen har ock hemställt om anslag under förutsättning att statsbidrag för detta ändamål fortfarande ansåges böra utgå. Till antydda spörsmål är jag icke beredd att taga ställning, men enligt min mening föreligga icke tillräckliga skäl, i betraktande jämväl av nuvarande statsfinansiella situation, att nya medel för ändamålet nu ställas till förfogande.»

Något anslag för ändamålet begärdes alltså icke vid 1933 års riksdag. I anledning härav väcktes vid denna en motion (F. K. nr 55), vilken upptog medicinalstyrelsens framställning om ett anslag till bidrag för uppförande av provinsialläkarbostäder på landsbygden av 144,000 kronor för budgetåret 1933/1934. Rörande denna motion anförde statsutskottet (nr 5, sid. 28) följande:

»Utskottet delar den av departementschefen sålunda uttalade meningen, att de förhållanden, som föranlett beviljandet av anslag till nu berörda ändamål, under senare år i skilda avseenden förändrats. Emellertid vill utskottet såsom sin åsikt framhålla, att, även om med hänsyn till den nuvarande statsfinansiella situationen anslag för ändamålet jämväl enligt utskottets mening icke kan beviljas för nästkommande budgetår, skäl synas föreligga för att de provinsialläkardistrikt, som redan uppfört eller påbörjat uppförande av läkarbostäder, må, så snart ske kan, komma i åtnjutande av statsbidrag. I detta sammanhang vill ock utskottet påpeka angelägenheten av att, då fråga är om byggnadsbidrag av denna eller liknande art, vederbörande sökande i samband med prövningen av ritningar m. m. såvitt möjligt erhåller upplysning om och när statsbidrag är att påräkna.»

Detta utskottsutlåtande föranledde icke någon erinran från riksdagens sida.

Genom beslut den 15 maj 1933 anbefalldes Kungl. Maj:t därefter medicinalstyrelsen att verkställa utredning rörande behovet av ytterligare anslag till bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden samt att inkomma med det förslag i ämnet, vartill utredningen kunde föranleda. Av denna utredning, vilken medicinalstyrelsen framlade i en skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 september 1933, framgår att, fränsett de fyra ovannämnda framställningarna, statsbidrag troligen kommer att begäras eller då hade begärts för ytterligare 25 provinsiallä-

karbostäder, varjämte det från tre distrikt begärts bidrag utöver vad som förut erhållits i statsbidrag. Resultatet av utredningen är sammanfattad i nedanstående tablå:

Län	Distrikt	Bidrag	Medstn	Framställn. väntas
Uppsala	Alunda	12,130: —	tillstyrkt	—
Södermanlands	Julita	—	—	1
Östergötlands	Tjällmo	—	—	1
Gotlands	Ljugarns	6,500: —	tillstyrkt	—
	Slite	—	—	1
	Klintehamns	—	—	1
Blekinge	Jämshögs	—	—	1
Kristianstads	Brösarps	—	—	1
	Tollarps	12,840: —	tillstyrkt	—
Malmöhus	Sjöbo	—	—	1
	Veberöds	—	—	1
Göteborgs o. Bohus	Ljungskile	—	—	1(9)
Älvsborgs	Horreds	ytterl. bidr.	avstyrkt	—
Skaraborgs	Tibro (nytt)	—	—	1
	Habo »	—	—	1
Gävleborgs	Sandvikens	18,000: —	tillstyrkt	—
	Kilafors	18,000: —	tillstyrkt	—
	Ljusdals	18,000: —	tillstyrkt	—
	Delsbo	omb. 2,417: 33	f. n. avstyrkt	—
	Bergsjö	—	—	1
	Alfta	—	—	1
	Järvsö	ytterl. bidr.	avstyrkt	—
Jämtlands	Lits	12,500: —	tillstyrkt	—
	Offerdals	—	—	1
	Föllinge	—	—	1
Västerbottens	Norsjö	omb. 5,283: 33	tillstyrkt	—
	Bureå	omb. 4,560: —	under utredn.	—
	Vindelns	—	—	1
	Åsele	ytterl. bidr.	avstyrkt	—
Norrbottens	Jokkmokk	50,000: —	tillstyrkt	—
	Tärendö	(beräkn. 15,000: —)	under utredn.	—
	Pajala	—	—	1
Summa 130,230: 66				17 st.

Till denna tablå fogar medicinalstyrelsen följande yttrande:

Den verkställda utredningen synes medicinalstyrelsen giva vid handen, att det sedan början av år 1922 pågående understödandet av läkarbostäders anordnande på landsbygden ännu icke kan helt avbrytas. Det synes vara med billighet överensstämmande, att gällande bestämmelser i äm-

net, vilka under de gångna mer än tio åren tillämpats på över sextio bostäder utan att större hänsyn tagits till svårigheten av vederbörande provinsialläkartjänsts besättande och vilka, om än i detalj ändrade, icke upphävts fastän anslaget indragits, även tillsvidare bibehållas reellt genom anvisande av medel för ändamålet i fråga. På många håll i landet har läkarbostadsfrågan lösts i förhoppning om det i författningen angivna statsbidraget och de önskemål, som genom utredningen nu kommit till synes, hava alla sin grund i författningens bestämmelser. Av ovanstående plan framgår, att inemot ett trettiotal distrikt ännu icke fått sin läkarbostadsfråga fullt ordnad. Av dessa äro tolv distrikt, där framställning redan gjorts. Förutom dessa distrikt hava även Julita och Vindelns distrikt vidtagit anstalter för ordnandet av läkarbostad, ehuru ansökning om statsbidrag ännu ej gjorts. Starka skäl tala sålunda för dels att statssubventioneringen fortsättes beträffande dessa distrikt dels ock att subventioneringen på området därefter helt och hållet kan upphöra. Vid bifall till detta förslag skulle de med statsbidrag understödda bostädernas antal stiga till något över 90. Antalet distrikt utgör för närvarande 316, Visby distrikt oberäknat. Av dessa hava 232 sin station på landsbygden. De distrikt, som erhållit eller enligt planen skulle kunna erhålla statsbidrag, komma sålunda att utgöra 40 procent av hela antalet distrikt med station på landsbygden. Styrelsen vill för sin del tillstyrka, att statsbidrag för ifrågavarande ändamål må kunna erhållas av huvudparten av de i planen upptagna distrikten.

Med bortseende från ansökningarna om ytterligare statsbidrag, vilka för övrigt avstyrkts av styrelsen, skulle erfordras dels 130,230 kronor 66 öre för redan inkomna ansökningar om statsbidrag, varvid bidraget till Täreändö beräknats till 15,000 kronor, dels ock medel till bidrag för sjuutton bostäder. Beräknas dessa sistnämnda bidrag enligt styrelsens förut framställda förslag till högst 15,000 kronor för varje bostad, blir ett belopp av 255,000 kronor erforderligt. Sammanlagt skulle alltså, då förutvarande reservationer å anslaget icke vidare äro att tillgå, för ifrågavarande ändamål erfordras 385,230 kronor 66 öre att utgå under de närmaste budgetåren. Av detta belopp synes för budgetåret 1934/1935 böra anslås cirka 150,000 kronor, vilket belopp torde vara tillräckligt för statsbidrag till de läkarbostäder rörande vilka framställning om dylikt bidrag redan blivit gjorda eller för vilkas anordnande eljest anstalter blivit vidtagna. I vilken ordning sinsemellan de särskilda distrikten böra erhålla statsbidrag bör överlämnas åt Eders Kungl. Maj:t att bestämma. Maximibeloppet för statsbidrag bör nedsättas till 15,000 kronor.

Med denna motionering hemställde medicinalstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag å 150,000 kronor att utgå enligt av Kungl. Maj:t bestämda grunder med den av styrelsen föreslagna ändringen.

I årets statsverksproposition har av statsfinansiella skäl icke något anslag för ändamålet upptagits. Då emellertid ett flertal framställningar om statsbidrag till provinsialläkarbostäder blivit av medicinalstyrelsen *i enlighet med alltjämt gällande bestämmelser* tillstyrkta, vore det i hög grad önskvärt, att det icke bleve ytterligare uppskov med beviljandet av nytt anslag för ändamålet. Som skäl härför kan också anföras stats-

utskottets i fjol gjorda, här ovan återgivna uttalande, att skäl syntes föreligga för att ett provinsialläkardistrikt, som redan uppfört eller påbörjat uppförande av läkarbostäder finge, så snart ske kunde, komma i åtnjutande av statsbidrag.

Med stöd av vad sålunda blivit anfört och med hänvisning i övrigt till här bifogade P. M., vilken var fogad som bilaga till medicinalstyrelsens i det föregående återgivna yttrande i ärendet, får jag alltså hemställa,

att riksdagen måtte för budgetåret 1934/1935 till bidrag för anskaffande av provinsialläkarbostäder å landsbygden å extra stat anvisa ett reservationsanslag av 150,000 kronor.

Stockholm den 22 januari 1934.

Alfred Petré.

Bilaga.

P. M.

Stockholms län.

För närvarande hysas inga planer på anskaffande av läkarbostäder. Förslag därom är ej att förvänta inom den närmaste tiden.

Uppsala län.

I Tierps och Bålsta distrikt finnas läkarbostäder, uppförda av »bostadskommunen» respektive distriktet. Läkarbostad är under uppförande (färdig den 1 november 1933) i Alunda nyinrättade distrikt. Alunda kommun önskar statsbidrag. Förste provinsialläkaren tillstyrker beviljandet av sådant. I övrigt föreligger för närvarande ej trängande behov av läkarbostäder inom länet.

Södermanlands län.

Läkarbostäder äro uppförda i Ludgo, Björkviks, Malmköpings, Valla och Vingåkers distrikt. Däremot saknas läkarbostäder i Gnesta och Julita distrikt. Enligt uppgift är tomt utsedd och ritningar upprättade till läkarbostad i Julita distrikt.

Östergötlands län.

Statsbidrag till läkarbostäder inom länet är för närvarande ej erforderligt. Skulle läkarstationen i Tjällmo distrikt förflyttas till Borensberg, vore statsbidrag behöfligt till läkarbostad därstädes.

Jönköpings län.

Intet behov av läkarbostäder föreligger inom länet.

Kronobergs län.

Läkarbostad är uppförd i Markaryds distrikt. Något särskilt behov av läkarbostäder gör sig för närvarande ej gällande, då lämpliga sådana finnas att hyra.

Kalmar län.

Läkarbostäder förefinnas inom Gamleby, Målilla och Nybro distrikt. I Mörtfors distrikt är läkarbostaden ej fullt tidsenlig. Frågan om uppförande av bostad därstädes har tidigare väckts men fått förfalla.

Gotlands län.

Statsbidrag har erhållits till läkarbostad i Hemse. Sökt bidrag till sådan i Ljugarn har ännu ej beviljats. I Slite finnes läkarbostad uppförd men densamma är i dåligt skick. Statsbidrag till bostadens reparation och modernisering är erforderligt. Behov av statsbidrag för uppförande av läkarbostad i Klintehamn förefinnes.

Blekinge län.

Läkarbostäder finnas i Eringsboda och Jämshögs distrikt samt i Kyrkhults extra distrikt. Bostaden i Jämshögs distrikt behöver utvidgas. Härtill erfordras statsbidrag. Ny läkarbostad i Kyrkhults extra distrikt är väl behövlig men medel härför saknas.

Kristianstads län.

Statsbidrag till i Brösarp uppförd läkarbostad har ännu ej begärts. Dyligt bidrag till läkarbostad i Broby har erhållits. I Borrbys finnes läkarbostad uppförd, vartill statsbidrag aldrig sökts. Nyuppförd läkarbostad i Tollarp är snart färdig. Då kostnadsberäkningen överskridits med cirka 1,000 kronor, önskas statsbidrag till bostaden.

Malmöhus län.

Statsbidrag har tidigare utgått till bostäder i Anderslövs, Teckomatorps och Löberöds distrikt samt Bjuvs extra distrikt. Svårigheter föreligga för närvarande för provinsialläkarna i Sjöbo och Veberöds distrikt att erhålla lämpliga bostäder.

Hallands län.

Inom länet finnas 3 å landsbygden stationerade provinsialläkare. Statsanslag har utgått till bostad i Oskarström. I Torups och Ullareds distrikt tillhandahålla vederbörande kommuner bostäder.

Göteborgs och Bohus län.

Tio av länets 14 provinsialläkar-distrikt hava stationsorterna belägna å landsbygden. Av nämnda tio distrikt äro Hällevikstrand, Sotenäs, Tanums och Öckerö distrikt försedda med bostäder, uppförda med statsbidrag. Härjämte har statsbidrag beviljats till bostad i Fjällbacka distrikt.

I Håby, Jörlanda, Orusts och Tjörns distrikt tillhandahållas bostäder från kommunalt håll. En med statsbidrag uppförd bostad i Ljungskile distrikt synes vara av behovet synnerligen påkallad.

Älvsborgs län.

Statsanslag till läkarbostäder torde för närvarande ej erfordras. Läkarbostäder uppförda med statsbidrag finnas i Eds, Herrljunga och Horreds distrikt.

Skaraborgs län.

Läkarbostäder uppförda med statsbidrag saknas. För närvarande förefinnes intet behov av sådant bidrag. Beträffande de föreslagna nya distrikten torde Tibro distrikt och Habo distrikt kunna komma i fråga till erhållande av statsbidrag.

Värmlands län.

I länet hava icke några läkarbostäder uppförts eller påbörjats, vartill statsbidrag önskas.

Örebro län.

För den närmaste framtiden förefinnes intet behov av statsbidrag. I Degerfors, Fellingsbro, Fjugesta, Grythyttedens, Hjortkvarns, Kopparbergs, Odensbackens och Ramsbergs distrikt tillhandahålla vederbörande distrikt läkarbostäder.

Västmanlands län.

Heby, Norbergs, Östervåla, Kungsörs och Ramnäs distrikt hava uppfört läkarbostäder. Nya läkarbostäder äro ej påbörjade eller planerade.

Kopparbergs län.

Inom länet finnes icke något distrikt, som redan uppfört läkarbostad med statsbidrag eller som påbörjat uppförande av sådan bostad.

Gävleborgs län.

Med statsbidrag hava bostäder uppförts i Arbrå, Bollnäs, Edsbyns, Färila, Gysinge (ombyggnad), Järvsö, Los (ombyggnad) och Njutångers distrikt. Statsbidrag har sökts för uppförande av bostäder i Kilafors, Ljusdals och Sandvikens distrikt. Ansökan om statsbidrag till modernisering av bostaden i Delsbo distrikt har avslagits. Frågan om uppförande av bostad i Bergsjö distrikt och eventuellt i Alfta distrikt kan möjligen bliva aktuell inom de närmaste åren.

Västernorrlands län.

I Alnö, Bjästa, Fränsta, Indals-Lidens, Junsele, Skogs och Trehörningssjö distrikt samt i Grundsunda, Gudmundrå och Njurunda extra provinssiälärdistrikt hava bostäder redan uppförts. Därjämte finnas för närvarande bostäder tillgängliga i Ramsele och Vivstavarvs distrikt samt i Stöde extra distrikt. Några nya krav på statsbidrag synas icke komma att framställas inom den närmaste tiden.

Jämtlands län.

Behov av läkarbostad föreligger i Lits distrikt och möjligen även i Offerdals distrikt. I Föllinge distrikt är läkarbostad under uppförande. I Hammerdals, Gäddede, Månsåsens, Hede, Svegs, Rätansbyns, Stuguns och Ragunda distrikt finnas redan läkarbostäder.

Västerbottens län.

Läkarbostäder, uppförda med statsbidrag, finnas i Sorsele, Malåträsk, Tärna, Lycksele, Bjurholms, Åsele och Dorotea distrikt. I Jörns, Byske, Stensele, Burträsk, Vilhelmina, Nordmalings, Lövängers, Nysätra och Bureå distrikt tillhandahållas läkarbostäder från kommunalt håll och i Robertsfors distrikt från annat håll. Norsjö kommun har sökt och erhållit statsbidrag till ombyggnad av tingshuset, vari läkarbostad avses att inrymmas. Vindelns distrikt som vidtagit förberedande anstalter ämnar söka statsbidrag.

Norrbottnens län.

Vittangi, Överkalix, Arvidsjaurs, Älvsby och Töre distrikt hava läkarbostäder, vilka äro uppförda med statsbidrag. Från kommunalt håll tillhandahållas läkarbostäder i Pajala, Övertorneå, Nederkalix, Jokkmokks, Öjebyns, Gammelstads, Harads, Tärendö och Norrfjärdens distrikt. Ansökan om statsbidrag till bostad i Tärendö distrikt är ingiven till Kungl. Maj:t. I Pajala måste läkarbostad förr eller senare uppföras.

Nr 82.

Av herrar **Eriksson, Carl**, och **Granath**, *om anslag till bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden.*

(Lika lydande med motion i Andra kammaren nr 98.)

Stockholm den 18 januari 1934.

Carl Eriksson.

P. Granath.